

Beszámoló az ELTE Fizika Doktori Iskola (FDI) 2021. évi működéséről

1.A doktori iskola 2021. évi működtetésének, működésének bemutatása

1.1. A doktori iskola humánerőforrása

1.1.1. A doktori iskola vezetése (DI-vezető, DIT, adminisztráció)

Az FDI vezetője 2021-ben Gubicza Jenő volt. A doktori iskola tanácsa (DIT) 14 szavazati jogú tagból, egy szavazati joggal nem rendelkező TDT képviselőből és egy doktorandusz képviselőből áll. Az FDI adminisztrációját Gaál-Nyeste Katalin látja el, míg a honlapot Urbán Ferenc tartja karban.

1.1.2. A doktori iskola törzstagi köre

A törzstagok száma 17-ről 16-ra csökkent, mivel Tél Tamás emeritusz törzstag lett (összesen 14 emeritusz törzstag van az FDI-ben). A törzstagok közül 10 az ELTE főállású professzora.

1.1.3. A doktori iskola oktatói, témakiírói, témavezetői

A doktori iskola összes oktatói létszáma 285, az aktív témavezetőké 82 fő. Mindkét szám emelkedést mutatott a 2020-as adatokhoz képest. A témakiírók száma jelenleg 53.

1.2. A doktori iskola szakmai tevékenysége

1.2.1. A doktori iskolai képzés tartalma

Az FDI-ben a „Fizika tanítása” programban 80, míg a többi programban 48 képzési kredit megszerzését követeljük meg az első négy aktív félévben (8, ill. 16 kétórás, féléves kurzus, vizsgával). Ehhez a képzési tervben kb. 250 kurzust kínálunk. Az FDI a fizika, csillagászat és a fizika tanítása teljes területén ajánl kutatási témákat a jelentkező doktoranduszoknak.

1.2.2. A doktori iskolai képzés felépítését, a doktori iskola képzési tervét érintő változások

2021-ben a „Fizika tanítása” program vezetését Tél Tamástól Nguyen Quang Chinh vette át. A korábbi „Részecskefizika és csillagászat” program kettévált „Részecskefizika és atommagfizika” valamint „Csillagászat és űrfizika” programokra, amelyek vezetői Trócsányi Zoltán és Petrovay Kristóf professzorok. A programszétválásnak megfelelően át kellett dolgozni a képzési tervet 2021-ben. Így jelenleg a képzés az alábbi öt programban zajlik:

- Anyagtudomány és szilárdtestfizika program
- Részecskefizika és atommagfizika program
- Statisztikus fizika, biológiai fizika és kvantumrendszerek fizikája program
- Fizika tanítása program
- Csillagászat és űrfizika program

1.2.3. A 2021. évi felvételi eljárás tapasztalatai

A 2021-es felvételik elsősorban online zajlottak a koronavírus járvány miatt. Mivel az ösztöndíjas képzésre jelentkezettek száma nem haladta meg a kiadható ösztöndíjak számát, ezért minden ilyen jellegű igényt ki tudtunk elégíteni.

1.2.4. Komplex vizsgák - eredményesség, tapasztalatok

2021 nyarán 39 doktorandusz komplex vizsgázott. Két hallgató volt, akit el kellett bocsátanunk a képzésből a komplex vizsgán való elégtelen teljesítményük miatt. A doktoranduszok többsége jól szerepelt a komplex vizsgán. Először tartottunk keresztféléves (téli) komplex vizsgát két hallgató kérésére, akik sikerrel levizsgáztak.

1.2.5. Doktoranduszi teljesítmény

Doktoranduszaink általában eredményesen teljesítik a képzési és kutatási feladataikat. Sokan közülük kiváló eredményeket érnek el, amit mutatnak az elnyert külön ösztöndíjak. Doktoranduszaink közül 10 nyert el ÚNKP ösztöndíjat és 6 hallgató rendelkezett KDP ösztöndíjjal. Ezen kívül egy-egy hallgatónk nyert Nemzetvédelmi KDP és Richter Talentum Kiválósági PhD ösztöndíjat.

1.3. A doktori iskola infrastruktúráját érintő változások

1.3.1. Az oktatás, tanulás, kutatás céljára szolgáló helyiségek, eszközök

Az FDI nem rendelkezik infrastruktúrával. A doktoranduszok a témavezetőik tanszékén vagy kutatóintézetében lévő helyiségeket és eszközöket használják. Ebben nem történt változás 2021-ben.

1.3.2. Könyvtár, szakirodalom, informatikai rendszerek stb.

Az FDI doktoranduszai hasonló módon férnek hozzá a szakirodalomhoz, a könyvtári szolgáltatásokhoz és az informatikai rendszerekhez, mint ahogy a témavezetőik. Ebben sem történt változás 2021-ben.

1.4. A doktori iskola kapcsolatrendszerét érintő változások

1.4.1. Hazai és nemzetközi együttműködések, tudományos kapcsolatok

Az FDI hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere folyamatosan bővül. Egyre több kolléga csatlakozik a doktori iskolához témavezetőként vagy oktatóként. 2021-ben az FDI oktató/témavezető gárdája 3 fővel bővült. Ezen kívül a doktori iskola meghívására látogatást tett az FDI-ben Richard Dronskowski professzor a német RWTH Aachen University tanszékvezetője és intézetigazgatója, annak érdekében, hogy feltérképezzük a lehetőségeket magyar doktoranduszok képzésére Németországban.

1.4.2. Nemzetköziesítés

Az FDI-ben tanuló 119 doktoranduszból 25 külföldi (21%). Igyekszünk minél több külföldi doktoranduszt és oktatót bevonni az FDI-ben folyó képzésbe. Ehhez nagy segítség az SH ösztöndíj.

2. A doktori iskola 2021. évi működésének értékelése

2.1. A doktori iskolai képzés jogszabályi/szabályzati háttere

Az FDI működése során maradéktalanul betartja a hatályos jogszabályokat. A részletek elsősorban az ELTE Doktori Szabályzatában és az FDI Működési Szabályzatában vannak szabályozva.

2.2. A doktori iskola minőségbiztosítási politikája

Az ELTE Fizika Doktori Iskola minőségbiztosítási terve az ELTE Doktori Szabályzatában valamint a doktori iskola Működési Szabályzatában megfogalmazott alapelvekre és szabályokra épül. A minőségbiztosítás legfontosabb elemei:

- A doktori iskolában meghirdetésre kerülő témák minőségi ellenőrzése, amit a doktori iskola tanácsa (DIT) végez el.
- A doktori képzésre jelentkezőkkel a DIT által megbízott bizottság folytat felvételi beszélgetést. A felvételi bizottság megvizsgálja a jelentkezők szakmai felkészültségét, nyelvtudását, korábbi tudományos munkáját, egyetemi tanulmányaik során mutatott teljesítményüket és kutatási tervük megvalósíthatóságát. Ezáltal biztosított, hogy a doktori képzésre azok a jelentkezők nyernek felvételt, akik már rendelkeznek a képzés megkezdéséhez szükséges előismeretekkel.

- A doktori iskola törzstagjai, témavezetői és oktatói tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók, akik a doktori iskola tudományágában, illetve kutatási területén folyamatos magas szintű tudományos tevékenységet folytatnak.
- A DIT minden tanévben felülvizsgálja a meghirdetésre kerülő kurzusok listáját és felkéri az oktatókat a tárgyak tematikáinak aktualizálására, megvitatja és jóváhagyja az új kurzusok tematikáit és szükség esetén azok módosítását kéri.
- A hallgatók rendszeres beszámoltatása (pl. a féléves jelentések segítségével).
- A DIT a komplex vizsga tárgyak tematikáit rendszeresen felülvizsgálja és szükség esetén módosítja azokat.
- A disszertáció benyújtásának feltétele, hogy a doktorandusz már értekezésének elkészülte előtt rendelkezzen az önálló tudományos munkásságát igazoló, a szakma által rangosnak tartott, lektorált, referált tudományos folyóiratban vagy kötetben megjelent, vagy közlésre elfogadott kettő vagy több közleménnyel, amelyek az értekezés témakörében készültek.
- A DIT a doktori fokozatszerzési eljárás elindítására benyújtott kérelmeket részletesen megvitatja. A jelölt témavezetőjének írásos nyilatkozatot kell tennie, hogy javasolja az eljárás elindítását, ill. a disszertáció benyújtását. A doktoranduszok disszertációjáról egy belső és egy külső opponens készít bírálatot. A védés nyilvános, a védés előtt a doktori disszertáció és a disszertáció tézisei a Kar honlapján megtekinthetők

2.3. Minőségbiztosítási feladatok, elért minőségcélok a doktori iskolában

Feladatul tűztük ki, hogy a doktori iskola honlapját fejlesztjük. Sikerült elérni, hogy a jelenlegi honlapon minden fontos adat és tájékoztató anyag megtalálható legyen. Felkerültek a komplex vizsga tárgyainak tematikái is, amelyek segítik a doktoranduszok felkészülését, ezzel javítva a vizsgák minőségét. A honlap címe: https://physics.elte.hu/fizika_phd

Gubicza Jenő
a Fizika Doktori Iskola vezetője